

Palachův svetr vypráví...

Jdeme kolem kontejneru. Leží na něm šedý svetr z kousavé vlny, který byl nový tak před padesáti lety. Já si ho změřím dost pohrdlivým pohledem a dál si ho nevšímám, ale moje kamarádka se pozastaví a zadívá se na ten odpudivý kus oblečení. „Už na ní zase padla ta její melancholická nálada...“, to je moje první reakce, ale nahlas nic neříkám a čekám, jestli se rozejde nebo to bude nějak pokračovat. Se zrakem stále upřený na svetr začne se svými úvahami: „Vždy když vidím nějakou starou věc, napadá mě, komu, tak asi patřila. Jaký je její příběh? Co když je neobyčejný a my ji přesto bez povšimnutí míváme?“

Další den v hodině dějepisu nám zase vykládají o Janu Palachovi. Na stěně se promítá jeho fotografie. Celkem nezaujatě si ji prohlížím. Viděla jsem jich už plno, ale na téhle mě zaujme jeho svetr. Je velmi podobný tomu, jaký jsme viděli včera. Protože hodina dějepisu není moc zábavná, začne moje představivost pracovat na plné obrátky. Jak se Palachův svetr mohl dostat do kontejneru?

Je 16. ledna roku 1969. Jan Palach odchází z koleje. Obleče si svůj šedý svetr a chystá se si vzít ještě kabát. Nakonec se zastaví uprostřed oblékání. Venku je pěkné počasí, na leden neobvykle teplé, proto si svetr zase sundá a obleče si jen kabát. Svetr složí do skříně. Normálně by ho jen odložil na postel a uklidil večer. Dnes ví, že večer už by ho nesložil.

Palachův pokoj na kolejích přichází prohledat Veřejná bezpečnost. Zabavují všechny jeho věci, mezi nimi i šedý svetr. Všechno odváží pryč. Snaží se jednat rychle, musí najít nějaké vodítko, které je dovede k ostatním pochodným. Svetr leží ve skladu VB několik týdnů. Pak se konečně rozhodnou vrátit pozůstalost rodině.

Paní Palachová odváží všechny věci svého syna domů do Všetat. Všechny jeho věci vyndává z tašky a ukládá do polic a šuplíků, jako kdyby se její syn měl za chvíli zase vrátit domů. Po tvářích jí kanou slzy, obličej zaboří do šedého svetru. Vzpomíná, jak ho svému Honzovi prala, když byl před měsícem o víkendu doma, ale to všechno už je pryč. Už nikdy ho nebude muset prát. Její syn je navždy odešel.

Jiří, Janův bratr, stojí v jeho pokoji. Naposledy tady byl ještě, když byl Honza naživu, od té doby sem nevstoupil. Nic se tady, ale nezměnilo, maminka všechno nechala v původním stavu. Nedovedla pokoj vyklidit, ale on teď musí. Vyndává jednotlivé věci a neví, co si s nimi počít. Něco si nechá na památku, třeba Honzovy knížky, ale co třeba s oblečením. Je mu líto je vyhodit, maminka je celou tu dobu schovávala a on by je měl jen tak hodit do odpadků. To nepřipadá v úvahu. Všechny věci sbalí do velkých papírových krabic a uloží na půdu. Konečné rozhodnutí co s nimi, učiní někdy později.

Když se Jiřího děti rozhodují, co s věcmi, které leží na půdě, dohodnou se na následujícím kompromisu. Oblečení půjde do charity, nemá cenu ho schovávat, ale všechny osobní a další věci po jejich strýci, který se obětoval na protest proti okupaci sovětskými vojáky, zůstanou.

A z charity už je jen malý krůček k tomu, aby se Palachův svetr dostal do kontejneru v blízkosti naší školy. Kdo ví, třeba se to takhle doopravdy stalo a teď svetr, který kdysi patřil národnímu hrdinovi, leží v kontejneru. Anebo ta pravděpodobnější verze. Takovýhle svetr měl každý druhý v téhle zemi, protože v obchodech jiný neměly a nějaký starý pán jen vyklízel skříň a do tohohle svetru, co nosil za mlada, už se nemohl prostě vejít. Ale moje první verze příběhu je mnohem romantičtější.

Z mého hlubokého zamyšlení mě probírá zvonek ohlašující konec hodiny.